

hodnota informace (a sociální informace zvláště) spočívá v její pomoci při upevňování socialistických vztahů. Sociální informaci označila za vyšší, složitější a rozmanitější typ informace, než jsou informace technické a ekonomické. Rozlišila dále informace o současnosti a informace o budoucnosti, které se objevují v prognózách jako prognostické informace a v plánech ve formě sociálních ukazatelů. Vzhledem k významu sociální informace pro sociální řízení zdůraznila nutnost jednak jejího třídního charakteru, jednak její komplexnosti. Upozornila též na skutečnost, že při strojním zpracování informací zůstává plná odpovědnost stále na člověku, neboť stroj není schopen myslet neformálně o faktorech, které jsou důležité pro sociální plánování.

Referát na téma *Vytváření informačního systému pro potřeby řízení kádrových a personálních činností v podniku* přednesl M. Smutek. Zdůraznil, že informace na úseku kádrové a personální práce nelze pojímat jako samostatnou informační sféru a že je třeba informací využívat koordinovaně. Při plánování se kádrová a personální práce neobejde bez informací jiných útvarů.

Na téma *K některým momentům možné spolupráce sociologického pracoviště filosofické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně na problematice sociálního plánování v praxi* hovořil M. Hájek. Za významný moment spolupráce označil přípravu pro sociální plánování. Stejně tak závažná je publikační odborná činnost sociologů a pracovní kontakt učitelů s praxí sociálního plánování, včetně sociologických výzkumů. V závěru svého vystoupení M. Hájek vyslovil názor, že sociální plánování, jestliže má být úspěšné, musí zahrnout i problematiku vysokých škol.

Tématu *Územní hledisko v plánování sociálního rozvoje* se ve svém referátu věnoval M. Illner. Hovořil o prvních zkušenostech s územní formou sociálního plánování u nás – v okresech Tachov a Trutnov. Zdůraznil, že plánování územního rozvoje nemůže být sumarizací plánování podniků. Klíčovou otázkou zůstává vazba sociálního plánu území na rozvojové záměry ekonomiky, přičemž jde o formování určitého hospodářského programu, to znamená o sociálně ekonomický plán. Potvrzuje se, že soustava řízení je propojený systém – uvedení kterékoli části do pohybu uvádí do pohybu další části.

V rámci diskuse vystoupil s obsáhlým příspěvkem V. Ulman na téma *oblastního plánování*. Jako pracovník Výzkumného ústavu rozvoje oblastí a měst konstatoval některé zjištěné skutečnosti na úseku pracovních sil a jejich rozmísťování a některé zásady vazeb oblastního plánu. Uvedl, že komplexní plány ekonomického rozvoje oblastí mají být vyjádřením syntézy plánu ekonomického a sociálního rozvoje, ale i urbanistické koncepce. Okresy a města je třeba považovat za základní územní celky, v nichž lze komplexně posuzovat způsob života apod.

K problematice sociálních informací a jejich nedostatků stručně pohovořil E. Mležíva.

Na závěr diskuse vystoupil F. Kutta. Vyslovil názor, že sociální plánování je stimulací ke zdokonalování celého systému řízení, přičemž rozvoj sociálního plánování je nemyslitelný bez určité modifikace ekonomických opatření. Je však třeba, aby se jednání o sociálním plánování účastnily plánovací orgány, především pracovníci Státní plánovací komise. Na ministerstvu práce a sociálních věcí by měla být vytvořena komise pro sociální plánování, v níž by byli zástupci výzkumné i rozhodovací sféry, včetně plánovací sféry.

Seminář uzavřel J. Kolář. Vyzdvihl jeho pracovní ráz, který potvrdil možnost vytvoření systému řízení sociálních procesů. Poukázal na nutnost interdisciplinárního přístupu v této oblasti, zejména na nutnost spolupráce s filosofií, vědeckým komunismem a národohospodářským plánováním. Psychologie se již úspěšně podílí na výzkumu oblasti chování a vědomí lidí. Je velmi naléhavé řešit vztah mezi ekonomickým a sociálním plánováním a zahrnout do sociálního plánování i kádrovou a personální práci. Zpracování normativů materiálně technické vybavenosti pro sociální činnosti podniků je přínosem. Slabinou rozvoje sociálního plánování je doposud kádrové zabezpečení. K významným problémům sociálního plánování patří zajištění jeho informační soustavy.

Libuše Lišková

Československá sociologická společnost – ustavení sekce pro výzkum utváření socialistického způsobu života

Od počátku sedmdesátých let se pozornost společenskovední fronty – v souladu se stále naléhavěji formulovanou společenskou objednávkou – obrací ke zkoumání komplexní problematiky utváření socialistického způsobu života a rozvoje osobnosti v socialistické společnosti. Výzkum způsobu života, jehož aktuálnost vyplývá

z organických potřeb socialistické společnosti byla formulována jako jeden z významných úkolů vtyčených před společenské vědy XV. sjezdem KSČ, je zařazen do státního plánu základního výzkumu od počátku sedmdesátých let. Na řešení tohoto celospolečensky závazného úkolu se přímo nebo zprostředkovaně podílí řada pracovišť základního i aplikovaného výzkumu, především *Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV v Praze*, *Výzkumný ústav životnej úrovně v Bratislavě*, *Vysoká škola politická ÚV KSČ* a další.

Růst společenského významu této problematiky, její šíře i růst počtu pracovníků, kteří se jí okrajově nebo centrálně v rámci mnoha institucí zabývají, zdůrazňuje a aktualizuje potřebu konfrontace různých hledisek, vyšší vzájemné informovanosti a integrace přístupů různých pracovišť jako nutné a všeobecně žádoucí podmínky pro posílení procesu utváření socialistického způsobu života v jeho komplexnosti.

Jednou z organizačníchází pro splnění zmíněných cílů se stala Československá sociologická společnost, respektive nově založená sekce pro výzkum formování socialistického způsobu života. K práci v sekci se dosud přihlásilo přibližně padesát členů *Společnosti* zastupujících řadu odborných specializací a sociologických disciplín. Vedením sekce byla pověřena doc. dr. Blanka Filipcová, CSc. a členy výboru byli při úvodním semináři, pořádaném 29. 9. 1977 v budově ÚFS ČSAV, zvoleni doc. dr. Blanka Filipcová, CSc. — Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, dr. Ladislav Gawlik, CSc. — Ústav pro výzkum kultury MK ČSR, dr. Helena Janišová — Útvar hlavního architekta města Prahy, dr. Libuše Malická, CSc. — Československý výzkumný ústav práce a sociálních věcí, doc. dr. Jiří Suchý, CSc. — Výzkumný ústav životnej úrovně, dr. Jana Vítečková — Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV.

Činnost sekce bude zaměřena především na rozvíjení marxistické koncepce životního způsobu vůbec a specificky na utváření socialistického způsobu života, s využitím výsledků, kterých bylo dosaženo při zkoumání této problematiky v ostatních zemích, a v kritické konfrontaci s hlavními buržoazními koncepcemi. Soustředí se na posílení složitých kauzálních vztahů, které existují mezi změnou společensko-ekonomické formace a kvalitativními přeměnami podmínek života, způsobu života i lidské osobnosti v konkrétní realitě naší společnosti. Předmětem zájmu sekce je zejména dialekticky rozporný proces postupného překonávání sociálně třídní diferenciace způsobu života v závislosti na vyvrátění socialistických společenských poměrů, změnách sociálně třídní struktury a rozvoji výrobních sil společnosti, se snahou proniknout do vnitřní struktury životního způsobu, v němž prvořadý význam připadá lidským činnostem, zejména práci, účasti na řízení a vzdělávání. Stranou pozornosti sekce nezůstane ani důležitá vazba mezi utvářením socialistického způsobu života a rozvojem socialistické osobnosti, a to jak v teoreticko-konceptuální rovině, která dosud není dostatečně zpracována, tak v rovině empirie. V neposlední řadě pak půjde i o sledování a rozvíjení metodologie empirického výzkumu a metodologického problému sociálních indikátorů socialistického životního způsobu jak při terénním šetření, tak i při sekundární analýze.

Otázka obsahu práce nové sekce byla diskutována na zahajovacím setkání, kde hlavní referát přednesla s. Filipcová na téma *Současný stav a některé aktuální teoreticko-metodologické otázky výzkumu životního způsobu*. Tematický návrh plánu činnosti sekce na období 1977–1978, o němž informovala s. Vítečková, se soustředil na oblasti nejintenzivnějšího společného zájmu, které jsou významné jak z hlediska rozvoje teorie, tak v aspektu potřeb praxe. Hlavní akcí v příštím roce by měl být dvoudenní seminář v Liblicích věnovaný tématu *Teoretické a metodologické problémy výzkumu životního způsobu různých sociálních skupin v ČSSR*, který bude současně přípravou na stejně tematicky zaměřenou mezinárodní konferenci. Mimoto se počítá s uspořádáním tří polodenních nebo jednodenních seminářů k těmto tématům:

- Proměny československého zemědělství a jejich důsledky ve změnách životního způsobu,
- Utváření socialistického způsobu života pražských občanů,
- Role osobnosti a vědomí v procesu utváření socialistického životního způsobu.

Intenzivní zájem o tato témata byl zdůrazněn také diskusí, v jejímž průběhu byly formulovány a navrženy náměty i pro další jednání sekce (např. problematika životního způsobu nahlížená optikou potřeb architektů projektujících a významně formujících tvářnost města ve snaze o jeho přizpůsobení životu obyvatel, otázka vztahu mezi životním způsobem a kulturou — predikce vývoje této vazby a vývoje kultury v závislosti na dynamice životního způsobu, dále sféra zdraví a zdravého způsobu života, problematika motivace práce a vlivu práce na formování životního způsobu).

Všichni diskutující však především zdůraznili, že sekce výzkumu formování socia-

listického způsobu života je vítanou a pro všechny zainteresované pracovníky značně potřebnou platformou vzájemné výměny, poskytování a získávání informací a výsledků výzkumů realizovaných jednotlivými pracovišti. Umožňuje nejen konfrontaci různých přístupů, ale i identifikaci a pokrytí dosud méně sledovaných nebo vůbec opomíjených sfér této rozsáhlé problematiky a v neposlední řadě i určitou inventarizaci a sumarizaci dosažených poznatků, a tím i komplexnější a obsáhlejší přístup k celému tématu — jako žádoucí vyvážení jednotlivých specializací a disciplín.

Ivan Gabal